

ΟΜΙΛΙΑ

ΜΕΤΑ ΤΟ ΚΑΤΑ

ΛΟΥΚΑΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΤΗΣ Δ'. ΚΥΡΙΑΚΗΣ.

ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΝ πράγμα βλέπομεν τὴν σήμερον, ἀδελφοί, συμβαῖνον εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ λόγου τοῦ θεοῦ, πάντῃ διαφέρον τοῦ συμβαίνοντος εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Ὅτε τὸ πρῶτον ἐν Ἱερουσαλήμ ἤνοιξεν ὁ Πέτρος τὸ στόμα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ λαοῦ, καὶ συντόμως τε καὶ ἀπλῶς ἐδίδαξε τοῦ θεοῦ τὸν λόγον, ἐπίσεισαν εὐθὺς καὶ ἐβαπτίσθησαν τρεῖς σχεδὸν χιλιάδες ἀνθρώπων. « Οἱ μὲν οὖν ἀσμένως » ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ, ἐβαπτίσθησαν καὶ προσετέθησάν τῇ ἡμέρᾳ

Πράξ. 2,
45.

» ἐκείνη ψυχὰὶ ὡσεὶ τρισχίλια ». Ἄλλοτε πάλιν ὁ αὐτὸς ἀπόστολος ἐκήρυξεν ἐν τῇ καλουμένῃ σοῦ τοῦ Σολομῶντος· ἐπίσεισαν δὲ ἐκ τῶν ἀκουσάντων τὴν διδαχὴν αὐτοῦ σχεδὸν χιλιάδες πέντε. « Πολλοὶ δὲ τῶν » ἀκουσάντων τὸν λόγον ἐπίστευσαν, καὶ » ἐγενήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν ὡσεὶ χιλιάδες πέντε ». Ἐρχεται ὁ Φίλιππος εἰς τὴν Σαμάρειαν, κηρύττει ἐκεῖ « τὰ περὶ » τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, καὶ τοῦ ὀνόματος » τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. » πισεύουσι δὲ εὐθὺς καὶ βαπτίζονται ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες.

αὐτῶν.
4, 4.

Πράξ. 12.

Ερχονται ὁ Βαρνάβας καὶ ὁ Παῦλος εἰς τὴν Πάφον, διδάσκουσιν ἐκεῖ τοῦ θεοῦ τὸν λόγον, πιστεύει δὲ εὐθύς ὁ ἀνθύπατος Σέργιος ὁ Παῦλος. Σημειώσατε δὲ τὸ τί ἐδίδασκον τότε οἱ θεῖοι ἀπόστολοι τοὺς ἀκροατὰς αὐτῶν· ἐδίδασκον αὐτούς, ἵνα ἀθετήσωσι τὴν πατροπαράδοτον αὐτῶν πίστιν, καὶ δεχθῶσιν ἄλλην τὴν εἰς Χριστόν· ἐδίδασκον αὐτούς, ἵνα ὑποταχθῶσιν εἰς ἄλλον νόμον τὸν εὐαγγελικόν, ὅστις ἦν ἐναντίος τοῦ ἰδίου αὐτῶν νόμου· προέτρεπον αὐτούς, ἵνα ἐγκαταλίπωσι τὰ συνειθισμένα αὐτῶν ἔθνη, καὶ ἐναγκαλισθῶσιν ἄλλα τὰ χριστιανικά, ἄλλον βίον, ἄλλας συνηθείας, ἄλλο πολίτευμα, τὸ πνευματικόν ἀντὶ τοῦ σαρκικοῦ, τὸ οὐράνιον ἀντὶ τοῦ ἐπιγείου. Καὶ ὁμως ἀκούοντες τὸ εὐαγγελικόν κήρυγμα, ἤρνούντο τὴν παλαιὰν καὶ πάτριον αὐτῶν θρησκείαν, καὶ ἐδέχοντο τὴν νέαν καὶ ξένην πίστιν· κατεφρόνου τὴν ἐλευθερίαν τὴν ἐκ τῶν νόμων αὐτῶν, καὶ ἔβαλλον τὸν τράχηλον αὐτῶν ὑποκάτω εἰς τὸν εὐαγγελικόν τοῦ Κυρίου ζυγόν· ἀπεστρέφοντο τὰς ἡδονὰς τῆς σαρκὸς καὶ πᾶσαν σωματικὴν τρυφήν καὶ ἀνάπαυσιν, καὶ ἔτρεχον εἰς τοὺς διωγμούς, εἰς τοὺς ἀγῶνας, εἰς τοὺς κινδύνους, εἰς τὸν θάνατον.

Τὴν σήμερον καὶ διδάσκεται ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, καὶ ἀναγινώσκεται, καὶ ὁμως καρπὸς σχεδὸν οὐδεὶς. Διδάσκουσι δὲ τὴν σήμερον οἱ ἱεροκήρυκες, οὐχ ἵνα ἀθετήσωμεν τὴν πατροπαράδοτον πίστιν, ἀλλ' ἵνα φυλάξωμεν αὐτὴν ἀμόλυντον καὶ ἀμώμητον· διδάσκουσιν, οὐχ ἵνα δεχθῶμεν ἄλλον νόμον νεοφανῆ, ἀλλ' ἵνα φυλάξωμεν τὸν χριστιανικόν νόμον, ὃν ὑπὸ τῶν πατέρων

ἡμῶν παρελάβομεν· διδάσκουσιν, οὐχ ἵνα ἀκολουθήσωμεν ἄλλα ἔθνη καὶ συνηθείας, ἀλλ' ἵνα ζῶμεν κατὰ τὰ παλαιὰ ἔθνη καὶ ἔθιμα τῶν χριστιανῶν, καὶ ὁμως τὴν σήμερον καρπὸς σχεδὸν οὐδεὶς. Καθεὶς εὐκολα κατανοεῖ πόσῃ δυσκολίαν εἶχε τότε, καὶ πόσῃ εὐκολίαν ἔχει τὴν σήμερον ἡ ὑπακοή εἰς τὸ εὐαγγελικόν κήρυγμα, καὶ ὁμως τὴν σήμερον καρπὸς σχεδὸν οὐδεὶς. Τοῦτο ἀληθῶς θαυμασμοῦ καὶ ἀπορίας ἄξιον.

Τότε, λέγουσί τινες, ἐκαρποφόρει ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, ἐπειδὴ ἐστήριζον αὐτὸν τὰ θαύματα· ἐπίστευσαν σχεδὸν τρεῖς χιλιάδες ψυχαὶ εἰς τὴν πρώτην διδαχὴν τοῦ Πέτρου, ἐπειδὴ ἐθαύμασαν καὶ ἐξέστησαν, ἀκούσαντες τοὺς ἀποστόλους, αἰφνιδίως λαλοῦντας ~~διαφόρους~~ γλώσσας· ἐπίστευσαν εἰς τὴν δευτέραν διδαχὴν τοῦ αὐτοῦ ἀποστόλου σχεδὸν πέντε χιλιάδες, ἐπειδὴ εἶδον τὸν ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ χωλὸν καὶ βασταζόμενον, περιπαντοῦντα καὶ πηδῶντα· ἐπίστευσαν ἐν τῇ Σαμαρείᾳ ἄνδρες καὶ γυναῖκες εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ ἀποστόλου Φιλίππου, ἐπειδὴ, « Πολλῶν τῶν ἐχόντων » πνεύματα ἀκάθαρτα, βοῶντα μεγάλη φωνῇ, ἐξήρχετο· πολλοὶ δὲ παραλελυμένοι καὶ χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν »· ἐπίστευσεν ὁ ἀνθύπατος εἰς τὴν διδαχὴν τοῦ Παύλου, ἐπειδὴ εἶδεν, ὅτι ἡ κατάρα αὐτοῦ ἐτύφλωσεν εὐθύς τὸν Ἐλύμαν τὸν μάγον. Ναὶ ἀληθέστατόν ἐστιν, ὅτι τὰ σημεῖα καὶ θαύματα συνήρουν καὶ ἐβεβαίουν τὸ κήρυγμα, ὡς μαρτυρεῖ ὁ εὐαγγελιστὴς Μάρκος, λέγων· « Ἐκεῖνοι δὲ ἐξεληθόντες ἐκήρυξαν » πανταχοῦ τοῦ Κυρίου συνεργοῦντος καὶ

Πράξ. 2.
7.αὐτ. 3,
2, 8.Πράξ. 8,
7.αὐτ. 13,
11.Μάρκ. 16
20.

» τὸν λόγον βεβαιούντος διὰ τῶν ἐπακο-
» λουθούντων σημείων ».

Ἄλλὰ πρῶτον μὲν βλέπομεν, ὅτι πολ-
λοὶ ἐπίστευσαν, μὴ ἰδόντες θαύματα. Ποῖον
θαῦμα εἶδεν « Ὁ Αἰθίοψ εὐνοῦχος, δυνάστης
» Κανδάκης τῆς βασιλείας Αἰθιοπῶν, ὅταν
ὁ πανεύφημος Φίλιππος, ἀνοίξας τὸ στόμα
αὐτοῦ καὶ ἐρμηνεύσας τὴν ῥῆσιν τοῦ προ-
φήτου Ἡσαίου, « Εὐηγγελίσαστο αὐτῷ τὸν
» Ἰησοῦν »; οὐδὲν θαῦμα εἶδε, καὶ ὅλως
ἀκούσας τὴν ταῦ Φιλίππου ἐρμηνείαν ἐπί-
στευσεν εὐθὺς καὶ ἐβαπτίσθη. Ποῖον θαῦμα

εἶδον οἱ Ἀντιοχεῖς, ὅτε « Ἄνδρες τινές
» Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι ἐλάλουν πρὸς τοὺς
» ἐκεῖ ἐλληνοιστάς, εὐαγγελιζόμενοι τὸν Κύ-
ριον Ἰησοῦν »; θαῦμα οὐδὲν εἶδον, καὶ ὅμως
« Πολλὸς ἀριθμὸς πιστεύσας ἐπέστρεψαν
» ἐπὶ τὸν Κύριον ». Ποῖον θαῦμα εἶδον οἱ
ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Πισιδίας, ὅτε ὁ Παῦλος
καὶ ὁ Βαρνάβας παρόρησιασάμενοι ἐδίδαξαν
αὐτοὺς τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν; οὐδὲν, καὶ
ὅμως οἱ ἐκεῖ ἐθνικοὶ, ἀκούοντες τὸ κήρυγμα,

« ἔχαιρον καὶ ἐδόξαζον τὸν λόγον τοῦ Κυ-
» ρίου, καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τεταγμέ-
» ναι εἰς ζωὴν αἰώνιον ». Οὐδὲν θαῦμα εἶδον
οἱ ἐν Ἰκονίῳ, ὅτε οἱ αὐτοὶ Παῦλος καὶ
Βαρνάβας, εἰσελθόντες εἰς τὴν ἐκεῖ συνα-
γωγὴν, ἐλάλησαν τοῦ θεοῦ τὸν λόγον· καὶ

ὅμως πολὺ πλῆθος « Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλ-
» λήνων » ἐπίστευσε· Θαῦμα οὐκ εἶδον οἱ
κατοικοῦντες τὴν Βερόροιαν, καὶ ὅμως ὅταν
ὁ Παῦλος καὶ ὁ Σίλας ἐδίδαξαν εἰς τὴν ἐν
αὐτῇ συναγωγῇ τῶν Ἰουδαίων « Ἐδέξαν-
» το τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, καὶ
» πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν
» Ἑλληνίδων τῶν εὐσχημόνων, καὶ ἀνδρῶν

» οὐκ ὀλίγοι ». Θαῦμα οὐδὲν εἶδον οἱ Ἀ-
θηναῖοι, καὶ ὅμως ἐπίστευσαν εἰς τὸ κή-
ρυγμα τοῦ Παύλου « Καὶ Διονύσιος ὁ Ἄρεο-
» παγίτης, καὶ γυνὴ ἀνόματι Δάμαρις, καὶ
ἕτεροι σὺν αὐταῖς ». Ποῖον θαῦμα ἐποίησεν
ὁ Ἰωάννης ὁ βαπτιστής, ὅταν ἐκήρυττε
καὶ ἔλεγε· « Μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βα-
» σιλεία τῶν οὐρανῶν; » οὐδὲν, καὶ ὅμως
« τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἰεροσόλυμα
» καὶ πᾶσα ἡ περιχώρος τοῦ Ἰορδάνου, καὶ
» ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῳ ὑπ' αὐτοῦ,
» ἔξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν ».

Δεύτερον δέ, ἐὰν τὰ θαύματα εἶχον τὴν
δύναμιν τοῦ πείθειν καὶ ἐπιστρέφειν, ἔπρε-
πε πάντες, ὅσοι εἶδον θαύματα νὰ ἐπιστρέ-
ψωσι· καὶ ὅμως ὁ Φαραῶν εἶδε θαύματα καὶ
πολλὰ καὶ μεγάλα, ἀλλ' ἀντὶ νὰ πιστεύσῃ,
ἐσκληρόνη· ἐὰν τὰ θαύματα εἶχον τῆς ἐ-
πιστροφῆς τὴν δύναμιν, ἔπρεπε, ὅσοι εἶδον
τὰ θαύματα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, νὰ πιεσεί-
σωσιν εἰς αὐτόν· ἡμεῖς δὲ βλέπομεν, ὅτι
οἱ μὲν φαρισαῖοι, ἰδόντες τὸν ἄλαλον καὶ
δαιμονιζόμενον θεραπευθέντα ὑπὸ τοῦ Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ, ἔλεγον « Ἐν τῷ ἄρχοντι
» τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια ». Ματ. 9,
34.
ὁ δὲ ἀρχισυνάγωγος, ἰδὼν τὴν συγκύπτου-
σαν ἠνωρθωμένην, ἀντὶ νὰ πιστεύσῃ ἤγα-
νάκει· πάλιν τινὲς μὲν τῶν φαρισαίων,
ἰδόντες τὸν ἐκ γενετῆς τυφλὸν βλέποντα,
οὐκ ἐπίστευσαν, ἀλλ' ἔλεγον περὶ τοῦ Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ· « Οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστι
» παρὰ τοῦ θεοῦ, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τη-
» ρεῖ ». Ιωάν. 9,
16.
οἱ δὲ Ἰουδαῖοι οἱ ἰδόντες τὸ αὐτὸ
θαῦμα οὐκ ἐπίστευσαν, ἀλλ' ἔλεγον· « Ἡ-
» μεις οἶδαμεν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἁμαρ-
» τωλὸς ἔστι ». καὶ συνεφώνησαν, « Ἰνα, αὐτ. 24,
αὐτ. 22,

Πρᾶξ. 8,
27, 35,
38.

αὐτ. 11,
20, 21,

Πρᾶξ. 13,
48.

Πρᾶξ. 14,
1.

αὐτ. 17,
11, 12.

αὐτ. 17,
34.

Ματ. 8,
2, 5, 6.

Ματ. 9,
34.

Λουκ. 12,
14.

Ιωάν. 9,
16.

αὐτ. 24,

αὐτ. 22,

» εἰάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ Χριστόν, ἀπο-
» συνάγωγος γένηται ».

Τινὲς πάλιν λέγουσιν, ὅτι ὁ λόγος τοῦ
θεοῦ τὴν σήμερον οὐ καρποφορεῖ, ἐπειδὴ
τὰ ἔργα τοῦ ἱεροκλήρουκός εἰσιν ἀνάξια τοῦ
κηρύγματος καὶ ἐναντία τῆς διδασκαλίας
αὐτοῦ· τοῦτο φαίνεται, ὅτι ἐπιβεβαίωι καὶ

Ρωμ. 5,
21, 22.

ὁ μακάριος Παῦλος, λέγων « Ὁ οὖν διδά-
» σκων ἕτερον, σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; ὁ
» κηρύττων μὴ κλέπτειν, κλέπτεις; ὁ λέ-
» γων μὴ μοιχεύειν, μοιχεύεις; ὁ βδελυσ-
» σόμενος τὰ εἶδωλα, ἱεροσυλεῖς; »; Ὁ μὲν
ἀπόστολος Παῦλος οὐκ εἶπεν, ὅτι ὁ λόγος
τοῦ θεοῦ μένει ἄκαρπος, ἐπειδὴ ὁ διδάσκων
αὐτὸν ἐστὶν ἀνάξιός, καὶ ἔχει ἔργα ἐναντία
τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ, ἀλλὰ μόνον ἐξή-
λεξε καὶ κατήσχυεν τὸν φαυλόβιον διδά-
σκαλον τὸν διδάσκοντα μὲν τοὺς ἄλλους,
μὴ φροντίζοντα δὲ περὶ τῆς ἰδίας διορθώ-
σεως· ὁ δὲ Κύριος καὶ δεσπότης τῶν ἀπάν-
των ἐλάλησε περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης
καθαρῶς καὶ ἐκπεφασμένως. Οἱ γραμματεῖς
καὶ οἱ φαρισαῖοι ἦσαν πονηροί, ψεῦσται,
φθονεροί, δόλιοι· πολλάκις ἐκφωνήσας κα-

Ματ. 23,
13, 16.

τ' αὐτῶν ὁ θεάνθρωπος τὸ « Οὐαὶ ὑμῖν,
» γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι », κατέκρινεν
αὐτοὺς ὡς ὑποκριτὰς καὶ μωροὺς καὶ τυ-
φλοὺς· ὅμως οὐ μόνον οὐκ εἶπεν, Ὁ λόγος
ὁ ὑπ' αὐτῶν κηρυττόμενός ἐστιν ἀνωφελής
καὶ ἄκαρπος διὰ τὴν ἀναξιοσύνην αὐτῶν,
ἀλλὰ καὶ παρήγγειλε καὶ προέτρεψε τοὺς
Ἰουδαίους, ἵνα ἀκούωσι τὸν ὑπ' αὐτῶν
διδασκόμενον λόγον, καὶ φυλάττωσι πάντα,
ὅσα αὐτοὶ διδάσκουσιν, ἀπέχωσι δὲ καὶ
ἀποσρέφονται τὰς τούτων πράξεις· « Πάν-
» τα, ὅσα ἂν εἴπωσιν ὑμῖν τηρεῖν, τηρεῖτε

Ματ. 23,
3.

» καὶ ποιεῖτε· κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ
» ποιεῖτε· λέγουσι γάρ, καὶ οὐ ποιοῦσιν ».

Οὐκ ἀρνούμεθα ἡμεῖς, ὅτι, ὅταν ὁ ἱερο-
κλήρουξ ἔχη ἀρετὴν καὶ ἀγιότητα, τότε ὁ
λόγος αὐτοῦ καὶ διὰ τὴν χάριν, ἣν αὐτὸς
ἔχει παρὰ θεοῦ, καὶ διὰ τὴν ὑπόληψιν, ἣν
οἱ ἄνθρωποι ἔχουσι πρὸς αὐτόν, καὶ συνερ-
γεῖ πρὸς τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ πεπλανημένου,
καὶ ὠφελεῖ πρὸς τὴν διόρθωσιν τοῦ ἀμαρτω-
λοῦ, ἀλλὰ λέγομεν, ὅτι οὐδὲ ἡ ἀγισσύνη
τοῦ ἱεροκλήρουκός ἐστὶ τὸ αἷτιον, οὐδὲ ἡ κακία
αὐτοῦ τὸ ἐμπόδιον τῆς καρποφορίας τοῦ κη-
ρύγματος· καθὼς οὐδὲ τῆς καρποφορίας τοῦ
σπόρου ἡ εὐμορφία καὶ τὸ κάλλος τοῦ γε-
ωργοῦ, οὐδὲ τῆς ἀκαρπίας ἡ δυσμορφία καὶ
τὸ ἀσχημον τοῦ προσώπου αὐτοῦ. Ἐάν ὁ
λόγος τῶν ἀγίων μόνος εἶχε δύναμιν ἐπι-
σρέφουσαν τοὺς ἀπίστους, καὶ ἐπανορθοῦσαν
τοὺς ἀμαρτωλοὺς, ἐπίστευεν ὅλος ὁ κόσμος,
ὅταν ἐδίδασκον αὐτόν οἱ ἅγιοι πατέρες,
ἐπίστευεν ὅλος ὁ κόσμος, ὅταν ἐκήρυττον
αὐτόν οἱ ἅγιοι τοῦ θεοῦ ἀπόστολοι, ἐπίστευεν
ὅλος ὁ κόσμος, ὅταν ἐκήρυξεν αὐτόν ὁ
ἅγιος τῶν ἀγίων, ὁ υἱὸς καὶ λόγος τοῦ θεοῦ
τοῦ ζῶντος, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χρι-
στός. Ἡμεῖς δὲ βλέπομεν, ὅτι πολλοὶ καὶ ἐξ
αὐτῶν τῶν ἀκουσάντων ἀπὸ τοῦ στόματος
αὐτοῦ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς ἀλη-
θείας τὸ κήρυγμα, οὐδόλως ὠφελήθησαν.

Ἄλλὰ διὰ τί περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως
ἐνστάσεις καὶ ἀπορίαι, καὶ ἀπαντήματα
καὶ λύσεις; Ἀπήντησεν εἰς πᾶσαν ἐνστασιν,
καὶ ἔλυσε πᾶσαν περὶ τούτου ἀπορίαν ἣ
σήμερον ἀναγνωσθεῖσα τοῦ ἀγίου εὐαγγε-
λίου παραβολή, καὶ ἡ ἐξήγησις αὐτῆς, ἣν
οὐδὲ ἄνθρωπος οὐδὲ ἄγγελος ἐποίησεν, ἀλ-

λ' αὐτὴ ἡ ἐνυπόστατος τοῦ θεοῦ σοφία καὶ
 δύναμις, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.
 Αὐτός, ἀρχόμενος τῆς παραβολῆς, εἶπε
 πρῶτον· « Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείραι
 » τὸν σπῆρον αὐτοῦ » οὐκ εἶπεν, Ἐξῆλθεν
 ὁ δίκαιος, ἢ ἐξῆλθεν ὁ ζηλωτὴς καὶ ἐνάρε-
 τος, ἀλλ' εἶπεν ἀπλῶς, « Ἐξῆλθεν ὁ σπεί-
 » ρων τοῦ σπείραι τὸν σπῆρον αὐτοῦ ». Ἐάν
 οὖν ὁ διδάσκαλος σπείρῃ ἀληθινὸν σπῆρον,
 καὶ οὐχὶ φθοροποιὰ ζιζάνια, ἤγουν ἐάν
 διδάσκῃ τὰ ὀρθὰ δόγματα καὶ τοὺς θείους
 νόμους, οὐχὶ δὲ τὰ αἰρετικὰ φρονήματα
 καὶ τὰς τῶν ἀνθρώπων δεισιδαιμονίας,
 τοῦτο ἀρκεῖ ἐκ μέρους τοῦ διδάσκοντος
 πρὸς τὴν καρποφορίαν τοῦ λόγου, καὶ οὐδε-
 μία ἀνάγκη ἐστίν, ἵνα ἐξετάζωμεν τὸν
 βίον καὶ τὴν πολιτείαν αὐτοῦ. Τοῦτο δὲ
 μόνον ὑπέθετο ὁ Κύριος περὶ τῶν πονηρῶν
 καὶ διεστραμμένων γραμματέων καὶ φαρι-
 σαίων· ὅθεν εἶπεν « Ἐπὶ τῆς Μωσέως κα-
 » θέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ
 » φαρισαῖοι »· ἐπειδὴ, λέγει, αὐτοὶ μὲν
 διδάσκουσι τὰ δόγματα καὶ τοὺς νόμους
 τοῦ Μωσέως, διὰ τοῦτο πάντα, ὅσα διδά-
 σκουσι, φυλάττετε αὐτὰ καὶ ποιεῖτε· ἐπει-
 δὴ δὲ διδάσκουσιν, ἀλλ' οὐ ποιοῦσιν ἔργα
 κατὰ τὴν διδασκαλίαν αὐτῶν, διὰ τοῦτο
 ὑμεῖς μὴ ποιεῖτε κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐφάνέρωσεν ὁ Κύριος
 τρία μὲν τῆς ἀκαρπίας τοῦ λόγου τὰ αἴ-
 τια, τὴν ἀπροσεξίαν, τὴν ὀκνηρίαν καὶ
 τὴν τοῦ παρόντος βίου ἀπάτην· ἐν δὲ τὸ
 αἴτιον τῆς εὐκαρπίας, τὴν καλοκαγαθίαν·
 διὸ καὶ διαμερίσας τοὺς ἀκροατὰς τοῦ λό-
 γου εἰς τέσσαρας τάξεις, ἔθηκεν αὐτοῖς
 μεταφορικὰ ὀνόματα, καλέσας αὐτοὺς ὁδόν,

πέτραν, ἄκανθαν καὶ γῆν καλὴν καὶ ἀγα-
 θήν· ταῦτά εἰσι τὰ ἀληθινὰ τῆς ἀκαρπίας
 καὶ εὐκαρπίας τοῦ λόγου αἴτια, καὶ οὐχὶ
 ἄλλα, ὅσα ἡμεῖς φανταζόμεθα. Ἐπειδὴ
 δὲ τὴν σήμερον πάντες ἐσμὲν ἢ ὁδὸς πεπα-
 τημένη ὑπὸ τῶν παθῶν καὶ τῶν δαιμόνων,
 ἢ πέτρα κατάξηρος καὶ ἄμοιρος ἰκμάδος,
 ἢ γουν γυμνοὶ πάσης καλῆς διαθέσεως, ἢ
 ἄκανθα, ἢ γουν πλήρεις κοσμικῶν καὶ σω-
 ματικῶν μεριμνῶν καὶ πάσης ματαιότητος,
 ἢ τις καταπνίγει πᾶν σωτήριον νόημα· πά-
 νυ δὲ ὀλίγοι καὶ σπανιώτατοί εἰσιν οἱ
 ἔχοντες καλὴν καὶ ἀγαθὴν διάθεσιν, διὰ
 τοῦτο ὀλίγον βλέπομεν καὶ σπανιώτατον
 τὸν καρπὸν τοῦ λόγου.

Χριστιανέ, λοιπόν, ἐάν, ὅταν διδάσκηται
 ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, ὁ νοῦς σου οὐδόλως προσ-
 ἔχη, ἵνα κατανοήσῃ τὰ λεγόμενα, ἀλ-
 λ' ἔνθεν ἀρκεῖθεν περισπαζόμενος προσηλου-
 ται εἰς ἄλλα νοήματα, ἢ ἐάν, ὅταν διδά-
 σκηται ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, τότε ἀμελῆς καὶ
 νυσάζης, τότε σὺ ὑπάρχεις ὁδός· τότε ὀρῶν
 ὁ ἔχθρός σου ὁ διάβολος, ὅτι διὰ τὴν ἀπροσ-
 εξίαν σου ὁ λόγος οὐκ εἰσέρχεται εἰς τὸν
 νοῦν σου, ἀλλὰ πίπτει μόνον εἰς τὰ ὠτά
 σου, εὐθὺς ἀρπάζει αὐτὸν καὶ διασκεδάζει,
 ἵνα μὴ εἰσελθῶν εἰς τὸν νοῦν σου ἔπειτα
 καὶ εἰς τὴν καρδίαν σου, καρποφορήσῃ τὴν
 ἐπιστροφήν σου· ἐκ τούτου δὲ μένεις ἀκαρ-
 πος καὶ ἀδιόρθωτος. Ἐάν ἐρχόμενος, ἵνα
 ἀκούσῃς τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, οὐκ ἔχῃς
 σκοπὸν, ἵνα διορθώσῃς τὰ ἥθη σου, ἀλλ' ἵνα
 ἀνακρίνης τοῦ διδασκάλου τὴν μάθησιν·
 οὐκ ἔχῃς σκοπὸν, ἵνα ὠφελήσῃς τὴν ψυχὴν
 σου, ἀλλ' ἵνα παρατηρήσῃς τὴν ῥητορικὴν
 τοῦ λόγου τέχνην, ἢ ἵνα περιεργασθῇς τοὺς

ἀκροατάς, ἢ ἵνα ἐκπληρώσῃς τὴν συνήθειαν, τότε, κἂν προσέχῃς, κἂν κατανοῆς τὰ λεγόμενα, σὺ ὑπάρχεις πέτρα· ὅθεν προκύπτει εἰς τὴν καρδίαν σου τὸ τρυφερόν τοῦ λόγου φυτόν, ἧγουν ὀλίγη κατάνυξις· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ καρδία σου οὐκ ἔχει διάθεσιν πρὸς ὑπακοήν τοῦ λόγου, ξηραίνεται, καὶ διασκεδάζεται εὐθύς ἢ κατάνυξις σου, καὶ μένει ἀκαρποφόρητος. Ἐὰν δέ, ὅταν ἀκούῃς τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἔχῃς μὲν διάθεσιν διορθώσεως, καὶ προσέχῃς, καὶ κατανοῆς τὰ λεγόμενα, ἐξελθὼν δὲ τῆς ἐκκλησίας, ἀντινα ἀναμελετήσῃς ὅσα ἤκουσας, καταβυθίζῃς εὐθύς τὸν νοῦν σου εἰς τὰς ματαιότητάς τοῦ κόσμου, καὶ καταποντίζῃσαι εἰς τὰς ἡδονὰς τῆς σαρκός σου, τότε σὺ ὑπάρχεις γῆ ἀκανθοφόρος· ὅθεν τότε ὁ μὲν λόγος τοῦ θεοῦ βλαστάνει ἐν σοὶ τὰ ἀπαλὰ αὐτοῦ βλασθήματα, κατανύγει δηλαδὴ τὴν καρδίαν σου, φέρει δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς σου, καὶ σκοπὸν διορθώσεως εἰς τὴν ψυχὴν σου, ἀλλ' αἱ ἀκανθαὶ τῶν ματαιῶν φροντίδων σου καὶ τῶν σαρκικῶν ἡδονῶν σου πνίγουσι, καὶ ἐξαλείφουσι καὶ τὴν κατάνυξιν, καὶ τὰ δάκρυα, καὶ τὸν σκοπὸν τῆς μετανοίας καὶ ἐπιστροφῆς σου· καὶ οὕτως ὁ λόγος τοῦ θεοῦ γίνεται ἐν σοὶ ἀτελεσφόρητος.

Ἐὰν δέ, ὅταν ἀκούῃς τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ σκοπός σου ἐστὶν ὀρθός, καὶ ἡ προσευχὴ σου μεγάλη, καὶ ἡ εὐλάβειά σου πολλή, ἀκούσας δὲ τὸν λόγον καὶ κατανοήσας αὐτόν, μελετᾷς αὐτόν συνεχῶς καὶ συλλογίζῃσαι διὰ παντός τοῦ λόγου τὰ νοήματα, τότε ὁ λόγος τοῦ θεοῦ γίνεται σοὶ ὠφέλιμος, τότε ἐκρίζοις ἀπὸ τῆς καρδίας σου τῆς ἀμαρτίας τὰ φυτὰ, καὶ καρ-

ποφορεῖς τῆς ἀρετῆς τὰ καρποφορήματα.

Δοιπὸν ἀδελφοί μου, ὅταν ἔρχησθε εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἵνα ἀκούσῃτε τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἢ ὅταν ἀναγινώσκῃτε αὐτόν εἰς τὰ βιβλία, μὴ γίνεσθε μηδὲ ὀδός, μηδὲ πέτρα, μηδὲ ἄκανθα, ἀλλὰ καταστήσατε τὴν καρδίαν ὑμῶν γῆν καλὴν καὶ ἀγαθὴν, γινώσκοντες, ὅτι ὁ θεός, ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον ἐλεύθερον, θέλει μὲν πάντας σωθῆναι, εὐσπλαγχνος ὢν, οὐδένα δὲ βιάζει, δίκαιος ὑπάρχων. Εὗρε δὲ ἡ εὐσπλαγχνία αὐτοῦ τρόπον καὶ μέσον, διὰ τοῦ ὁποίου οὐδὲ βιάζει οὐδὲ ἀναγκάζει, ἀλλὰ προσκαλεῖ καὶ προτρέπει· ὁ δὲ τρόπος καὶ τὸ μέσον ἐστὶ τὸ κήρυγμα τοῦ λόγου. Τὸν λόγον ὁ θεός ἀπ' ἀρχῆς μετήλθε πρὸς σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων, δι' αὐτοῦ προσκαλέσας καὶ προτρέψας τοὺς πρὸ τοῦ νόμου, τοὺς ἐν νόμῳ, τοὺς μετὰ τὸν νόμον, τοὺς κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἐνσάρκου παρουσίας αὐτοῦ, τοὺς μετὰ τὴν ἐνσαρκον αὐτοῦ ἐπιφάνειαν· ἐλάλησε δὲ καὶ διὰ τοῦ προφορικοῦ καὶ διὰ γραπτοῦ λόγου καὶ ἀμέσως αὐτός, καὶ ἐμμέσως διὰ τῶν προφητῶν, διὰ τῶν ἀποστόλων, διὰ τῶν ἁγίων πατέρων· διὰ τοῦ λόγου προεφήτευσεν τὰ μέλλοντα, προσέειπε τὴν σάρκωσιν τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ αὐτοῦ, ἐδίδαξε τῆς πίστεως τὰ δόγματα, παρέδωκε τὰ σωτηριώδη μυστήρια, ἐφάνέρωσε τοὺς θείους νόμους, ἔδωκε τὰς ἁγίας παραδόσεις· ὁ λόγος αὐτοῦ ἔδειξε τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας, περιέγραψε τῆς ἀπωλείας τὸν κρημνόν, ὑπεσχέθη τὴν οὐράνιον βασιλείαν, ἐφοβέρισε κόλασιν αἰώνιον. Τὸ αὐτὸ μέσον, ἧγουν τὸν λόγον, μετέρχεται ὁ θεός ἄχρι τῆς σήμερον, λαλῶν διὰ τῶν ποιμένων, διὰ

τῶν διδασκάλων, διὰ τῶν πνευματικῶν πατέρων, διὰ τῶν βιβλίων· διὸ ἄχρι τῆς σήμερον ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἔχει τὴν δύναμιν τῆς ἐπιστροφῆς τῶν ἀπίστων, τῆς διορθώσεως τῶν ἀμαρτωλῶν, τῆς ἐπιστηρίξεως τῶν ἐναρέτων· διὰ τοῦ λόγου ἄχρι τῆς σήμερον ἡ χάρις ἐνεργεῖ τὸ ἔλεος αὐτῆς ἐφ' ἡμᾶς· ὥστε, ἀγαπητοί μου, εἰάν ἀπειθῶμεν εἰς τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ οὐδεμίαν ἐξ αὐτοῦ λαμβάνωμεν ὠφέλειαν, οὐδεμίαν ἐλπίδα ἔχομεν σωτηρίας. Ἀνάγκη λοιπόν ἐσι

προθυμίας μὲν καὶ σπουδῆς ὑπὲρ τῆς ἀκροάσεως τοῦ λόγου, προσοχῆς δὲ καὶ εὐλαβείας ἐν τῇ ἀκροάσει τοῦ λόγου, μελέτης καὶ ἀναμνήσεως μετὰ τὴν ἀκρόασιν τοῦ λόγου· οὕτω γίνεται ἡ καρδία ἡμῶν γῆ καλὴ καὶ ἀγαθὴ· τοιοῦτοτρόπως ὁ λόγος καρποφορεῖ ἐν ἡμῖν τῆς ἀρετῆς τοὺς καρπούς, καὶ γίνεται πρόξενος τῆς σωτηρίας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

